

Jura er en ting, moral noget andet

Kan du risikere at blive straffet for at tage dine rokammerater med på en rotur? Måske, men sandsynligvis ikke.

Tekst og foto: Lars Hector

“Jura er jo fornuft, og den, der begår en strafbar handling kan straffes.” Ordene kommer fra juraprofessor på Århus Universitet Gorm Toftegaard-Nielsen, som jeg har besøgt på hans kontor på universitetet. Anledningen til min snak med juristen skyldes en diskussion tidligere på året med en af mine rokammerater om ansvar, eller for nu at sige det på jurasprog “ansvarspådragelse” i forbindelse med arrangerede ture med en turlleder, der jo per definition er leder af turen. Kan han, m/k, ifalde et særligt ansvar, hvis noget går galt på et kryds over åbent hav. Udtrykket “galt” skal her forstås som en alvorlig opstået personskade eller hvad der er værre, en drukneulykke for eksempel.

Min romakker og jeg kunne ikke finde svaret på denne problemstil-

ling, så hvad kan sagkundskaben fortælle os?

Moralsk ansvar contra juridisk ditto

Gorm Toftegaard-Nielsen kan ikke komme i tanke om en sag, hvor der i forbindelse med en kajaksejls er rejst en sigtelse mod en leder af turen for ikke at have udvist rettidig dømmekraft.

“Du må huske, at vi i sådan et tilfælde jo har at gøre med et medlem af en kajakklub, som her gør et frivilligt og ulønnet stykke arbejde så at sige. Var der tale om et forhold, hvor sådan en tur var arrangeret af et firma, er det en helt anden historie, men det er jo ikke det, vi taler om her,” siger Gorm Toftegaard-Nielsen og giver som et eksempel på en “erhvervssejls” den meget omtalte

Præstø-ulykke fra 2011, som ikke skal omtales nærmere her.

“Vi kan selvfølgelig altid tale om, der er et moralsk ansvar, men det er ikke noget, vi jurister kan dømme retligt om, selv om vi naturligvis kan have vores egen personlige mening om en sag.”

Et par (tænkte) eksempler

“Fem mand skal på en kajaktur, de er lige kvalificerede, men en af dem påtager sig at arrangere turen sådan med hensyn til det praktiske. Der er i dette tilfælde ikke tale om noget, der kan sammenlignes med et lederansvar. Bemærk at jeg sagde “lige kvalificerede”, men selv om de fem ikke var lige kvalificerede, så vil det, når vi igen taler om ulønnede ledere, være aldeles vanskeligt at få en sådan person dømt, med mindre der foreligger et helt usædvanligt

tilfælde af grov uagtsomhed fra turllederens side,” fortæller Gorm Toftegaard-Nielsen og giver straks et andet eksempel.

“En person tager af sted på en kajaktur med fire nybegyndere. Turen vil på et tidspunkt komme ud på åbent hav over en strækning på 4 km. Turllederen ved, at der er lovet en ugunstig vejrudsigt, men han fortæller ikke noget om det til de fire andre. Tværtimod giver han dem opfattelsen af, at det er et helt sikkert forehavende, de skal ud på.

På turen over blæser det voldsomt op, og en af roerne kæntrer og drukner.

Turllederen har med andre ord fortiet sin viden, og så er vi tæt på at kalde det vildledning. Han ved jo qua sin erfaring, at turen rummer en potentiel risiko for, at noget kan gå grueligt galt, når han har med helt uerfarne

nybegyndere at gøre.”

Men at løfte beviset vil stadig være svært for anklagemyndigheden, siger Gorm Toftegaard-Nielsen og tilføjer: “Han vil sikkert sige i retten: jeg mener på baggrund af min erfaring, at den vejrudsigt den var ikke af en karakter, som ville medføre, at der kunne opstå en farlig situation, og der var jo ikke så langt til land. Så efter min mening var det absolut fornuftigt at tage af sted. Han vil næppe sige: jamen det hørte jeg da godt, men tænkte skide da være med det.”

Ansvarsfraskrivelse

Møder turllederen op med en såkaldt

ansvarsfraskrivelse, så er han ifølge juraprofessoren dårligere stillet, end hvis han ikke lod deltagerne skrive under på denne. “Enhver dommer vil selvfølgelig sige, at når man vil have folk til at skrive under på en ansvarsfraskrivelse, så var man jo allerede på forhånd klar over, at denne her sejls kunne medføre betydelige risici for, at der kunne indtræffe en ulykke. En sådan erklæring er jo at lægge løkken om sin egen hals. Det er jo en halv tilståelse, da du er klar over, at dette her er farligt!

Der har de fire (i vores eksempel) de facto skrevet under på, at det ikke gør noget, hvis de dør.”

Jura er jura, men moral kan som bekendt gradbøjes. ■